

Ірина Федорів (м. Тернопіль)
ІНДІЯ НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ: ВІД ТРАДИЦІОНАЛІЗМУ ДО ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Індія – світовий лідер за темпами зростання економіки. Проте вона стикається з численними викликами на своєму шляху до модернізації. Серед них можна виділити негативні наслідки спадщини ізоляціонізму, що ускладнює інтеграцію Індії у глобальну економіку, нерівномірний розвиток різних регіонів і високий рівень безробіття, особливо у північних і центральних частинах країни. Це створює серйозні соціальні та економічні перешкоди. Відсталість окремих штатів сприяє виникненню сепаратистських рухів і нездатності державної влади забезпечити базові соціальні потреби, такі як доступ до медичних послуг, освіти та робочих місць. Незважаючи на свій аграрно-індустріальний характер, Індія ще не змогла повністю перейти до постіндустріальної моделі розвитку.

Важливо розглянути ключові проблеми, що впливають на сучасний розвиток країни, а також проаналізувати нові тенденції, які можуть сприяти або перешкоджати її економічному прогресу та визначати позицію країни на міжнародній арені.

Зростання доходів населення, попит на споживчі товари та вплив західного способу життя сприяли швидкому розвитку ринку. Завдяки своїм масштабам Індія стала привабливою для іноземних інвесторів. Глобалізація й ліберальна економічна політика уряду стимулювали приплив капіталу, переважно в IT-сферу та сектор послуг. Проте це не забезпечило достатньо робочих місць для всього населення. Індія стикається з браком кваліфікованих робітників у промисловому секторі. Це є результатом того, що система освіти більше зорієнтована на підготовку науковців, інженерів і лікарів, ніж на формування практичних навичок, що затримує розвиток промисловості, який просувається повільно. Без потужної індустріальної бази країна не зможе конкурувати з розвиненими державами. Виробничий сектор, що забезпечує споживчий ринок, залишається недостатньо розвиненим і потребує значних інвестицій у технології та підготовку кадрів.

Один із головних викликів для сучасної Індії – нерівномірний розподіл багатства. Хоча загальний обсяг економіки перевищує 4 трлн доларів, значна частка доходів концентрується в руках меншості, переважно у великих містах. Інфраструктурний розвиток відтак вкрай нерівномірний: міста більш розвинуті, сільські райони залишаються значно відсталішими, що посилює проблему бідності.

Індія також зіштовхується з деякими соціальними викликами: дискримінація за гендерною ознакою, релігійна нетерпимість і низька економічна активність жінок. Відсутність належної інфраструктури, брак енергоресурсів та недостатній доступ до фінансування ще більше ускладнюють прогрес країни.

Отже, Індія має значний потенціал стати однією з провідних світових економік, проте для цього потрібні глибокі структурні реформи, що стимулюватимуть промисловість, зайнятість і розвиток інфраструктури. Вирішальне значення матиме підготовка кваліфікованих кадрів, справедливий розподіл ресурсів і залучення всього населення до процесів модернізації. Провідну роль у цих перетвореннях має відігравати центральний уряд, інвестуючи у масштабні соціально спрямовані програми.

Ключовим фактором економічного розвитку залишається торгівля. Зростання протекціонізму у світовій торгівлі та перебудова глобальних ланцюгів вартості після пандемії відкрили для Індії нові можливості. Завдяки

національній логістичній політиці та цифровим ініціативам країна змогла підвищити конкурентоспроможність і скоротити витрати на торгівлю.

Прогнози на середньострокову перспективу залишаються оптимістичними: у 2025 р. очікується зростання економіки на рівні близько 7 %. Щоб досягти цілі в 1 трлн \$ за експортом товарів до 2030 р., Індії слід зосередитися на зниженні торговельних витрат, усуненні бар'єрів і глибшій інтеграції у світові ланцюги вартості товарів. Експерти зазначають, що це також сприятиме створенню робочих місць і розвитку інновацій.

Сьогодні Індія є впливовою економічною та геополітичною силою. Її кроки у найближчі роки можуть закласти підґрунтя для того, щоб стати третьою за величиною економікою світу впродовж наступного п'ятиріччя, демонструючи приклад інклюзивного, сталого розвитку та цифрових інновацій. Для досягнення цієї мети країні важливо зберегти баланс між економічним зростанням, соціальним поступом і екологічною стійкістю.

Суттєво впливають на світовий порядок геополітичні зміни останніх років. Країни Глобального Півдня ставлять під сумнів цінності Заходу, а нові економіки набирають ваги. Китай став серйозним викликом для глобальної переваги США, в той час як Індія, завдяки стабільному розвитку, прагне стати важливим гравцем у новому світі. Це демонструє амбітна програма Індії під час головування у G20 у 2023 р., яка показала наміри країни представляти інтереси Глобального Півдня. Міжнародна роль Індії у найближче десятиліття залежатиме від її внутрішнього розвитку, взаємин із Китаєм і Заходом, а також від подальшої стратегії БРІКС. Очікується посилення такої тенденції як утвердження Індії як впливового глобального партнера. Країна має всі передумови, щоб стати одним із ключових гравців у формуванні майбутньої світової економіки.

У процесі утвердження на міжнародній арені Індія дедалі більше сприймається як унікальний гравець у геополітичному та геоекономічному просторі, важливий для США, Китаю та Росії. Активна участь країни у вирішенні глобальних питань забезпечує їй помітну присутність на різних регіональних платформах, навіть тих, що конкурують між собою. Поряд із посиленням впливу серед провідних держав світу та лідерством серед країн G20 із найвищими темпами зростання, Індія виконує ще одну важливу місію – виступає адвокатом Глобального Півдня, захищаючи його інтереси без колоніальних, гегемоністських чи ідеологічних упереджень.

Індія прагне стати посередником між країнами Латинської Америки, Африки та Азії, сприяючи діалогу між Заходом, Китаєм і Росією. На тлі посилення недовіри між цими блоками її роль набуває особливого значення. Саміт G20 у Нью-Делі та ухвалена декларація засвідчили геополітичні амбіції Індії залучати регіони, що стають аренами суперництва великих держав. У цьому контексті країна прагне сформуванню спільний наратив, здатний об'єднати різні глобальні та регіональні інтереси.

Зобов'язання Індії надавати підтримку найбільш вразливим країнам, які часто залежать від фінансової допомоги міжнародних організацій, теж відображає її сьогоднішню стратегію. Вона співзвучна внутрішнім цілям Індії, як демократичної країни, спрямованим на покращення життя найбідніших верств населення. У результаті країна стає унікальною моделлю розвитку та дипломатії, яка не може бути відтворена ані західними країнами з їх колоніальною історією, ані державами з сучасними гегемоністськими амбіціями. Таким підходом Індія позиціонує себе не лише як медіатор, але і як лідер у створенні більш інклюзивного та справедливого глобального порядку.

В умовах швидких змін на світовій арені роль Індії як потенційного посередника між глобальними суперниками стає дедалі важливішою. Конкуренція, пов'язана з четвертою промисловою революцією, та напруга між США і Китаєм, що зростає, відкривають для неї нові можливості. Індія прагне не лише зміцнювати двосторонні зв'язки, а й активно впливати на формування міжнародної політики, сприяючи стабільності й співпраці між провідними центрами світового впливу.

Стратегічна політика Індії зосереджена на поглибленні співпраці зі США, що має на меті посилення її промислового, економічного та оборонного потенціалу. Це допомагає країні зайняти вигідну позицію в умовах мінливої геополітичної ситуації. Хоча суперництво між США та Китаєм посилює глобальну напругу, воно водночас відкриває нові можливості для Індії як ключового геоекономічного гравця. Підписані в останні роки угоди зі США у сфері економіки, технологій і оборони свідчать про прагнення Делі зменшити залежність від Китаю та Росії.

Водночас Індія підтримує конструктивні відносини з Москвою, активно співпрацюючи у сферах енергетики, виробництва добрив та оборони. Це демонструє її прагматичний підхід і здатність збалансовувати політику між глобальними суперниками. Використовуючи своє вигідне геоекономічне становище, країна вміло максимізує власні інтереси та зберігає партнерські стосунки з ключовими гравцями світової політики.

У цьому контексті Індія стає важливим посередником між США та Китаєм, а також між західними державами і Росією. Її стратегічна гнучкість та здатність налагоджувати співпрацю в різних сферах є критично важливими для забезпечення стабільності та просування інтересів як національного, так і глобального рівнів. Індія активно прагне впливати на глобальну економічну та політичну структуру.

Отже, стратегічна роль Індії як посередника між глобальними суперниками стає дедалі відчутнішою на фоні посилення конкуренції. Її вміння балансувати між провідними державами та прагматичний підхід до партнерства дають змогу не лише зберігати політичну автономію, а й впливати на формування світової політики. Спираючись на економічну потугу, геополітичну активність і стабільне лідерство в Південній Азії, Індія поступово утверджується як ключовий геополітичний гравець XXI ст. Її роль як медіатора між великими державами свідчить про значний потенціал у зміцненні глобальної стабільності та співпраці в умовах сучасних викликів.

Назар Попович (Тернопіль)

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА КАНАДИ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ

У сучасній системі міжнародних відносин освіта виступає не лише інструментом кадрового забезпечення, але й важливим елементом гуманітарної дипломатії. Співпраця між Україною та Канадою у сфері освіти є прикладом багатовекторної взаємодії, що поєднує академічні обміни, науково-дослідні проекти та транснаціональний освітній діалог.

З моменту визнання незалежності України (1991 р.) Канадою встановлено та поступово поглиблюється система освітньої співпраці: підписано низку угод, започатковано стипендіальні програми, відкрито академічні обміни для українських студентів і викладачів. Наприклад, за даними Міністерства освіти України, українські студенти мають доступ до програм малого обміну, до стипендій імені П. Яценка та інших ініціатив.

Однією з форм співпраці є реалізація інтернів і навчальних програм, що фінансуються з канадської сторони, спрямованих на розвиток